

OBJEKT: Kuressaare linnuse bastionid raveliinid ja vallikraav

REG. NR.: 20869

TELLIJA: Saaremaa Muuseum

KOOSTAJA: Tõnu Sepp, tegevusluba nr. VS 11/2002-P

**Kuressaare linnuse bastionid, raveliinid ja
vallikraav. Reg nr. 20869**

**Muinsuskaitse eritingimused laste mänguväljaku
projekteerimiseks**

Kuressaare: 2014

**FIE Tõnu Sepp MUINASSEPP; Tegevusluba VS 11/2002-P.
Heina tn. 5, Kuressaare 93810, Saare mk. GSM 5165356; e-mail: tonu.sepp@tt.ee**

Sisukord

Sissejuhatus	3 lk
1. Olemasoleva situatsiooni kirjeldus	4 – 5 lk
1.1 Kuressaare kindlus kui puhkekeskus. Territooriumi tzoneerimine	
1.2 Viimaste aastate arendus- ja ehitustegevus	
1.3 Saaremaa Muuseumi ruumilise arengu perspektiivid	
2. Laste mänguväljaku võimalikud asukohad	6 – 8 lk
3. Eritingimused	9 lk
4. Fotod / lisaiustratsioonid	
1. Vaade mänguväljaku asukohale idast.....	7 lk
2. Vaade läänest	
3. Idabastioni esine.....	8 lk
4. Läänebastioni esine	
5. Põhjabastioni flank	
6. Lisad	
1. Kindluse territooriumi funktsionaalne tzoneerimine.	
Väljavõtte arengukavast.....	10 lk

1. Olemasoleva situatsiooni kirjeldus

1.1 Kuressaare kindlus kui muuseum ja puhkekeskus. Territooriumi tsoneerimine

2003. aastal koostati Kuressaare kindluse arengukava, mis on antud hetkel kõige ülevaatlikum kokkuvõtte Kuressaare kindluse ja Saaremaa Muuseumi arenguperspektiividest. Arengukava koostades joonistusi väga selgelt välja Kuressaare kindluse kaks suuremat rolli ja kindluse erinevate osade kasutamine vastavalt nendele: 1) kindlus kui muuseum ja 2) kindlus kui puhkeala. Teema visualiseerimiseks koostati Kuressaare kindluse funktsionaalse tsoneerimise plaan. (Vt. Lisa 1). Nii tegevuslikult kui ka territoriaalselt on nimetatud Kuressaare kindluse rollid kohati siiski kattuvad.

Museoloogilise tegevuse saab olemuslikult jagada kolmeks: 1) uurimis- ja teadustegevus; 2) ekspositsioonid ja näitused; 3) haldus- ja majandustegevus. Need tegevused on seotud eelkõige kindluses paiknevate hoonetega. 18. saj. garnisonihoonetes ja Suurtükitornis asuvad muuseumi kontor, fondihoidlad, arhiivraamatukogu, töökoda jne. Konvendihoones ja Põhja- ning Lõunabastioni tornides asuvad aga näituste- ja ekspositsioonipinnad.

Kuressaare kindluse kui puhkeala roll on seotud eelkõige kindluse sisehoovi ja muldkindlustustega, kus toimuvad erinevad vabaõhuüritused ja keskkond ise omab kõrget rekreatiivset väärtust. Erinevate ürituste läbiviimiseks kasutatakse siiski ka konvendihoone ruume. Ja teiselt poolt on kindluse tervikuna ka üheks suureks militaararhitektuuri vabaõhuekspositsiooniks.

Kuressaare kindluse arengukava nägi ette olulist arendus- ja ehitustegevust, et tuua kogu kindluse territoorium nii sisehoovis kui ka välisperimeetril külastajate / puhkajate kasutusse ja ühtlasi parandada ka keskkonna arhitektuurset ja tehnilist kvaliteeti ning tagada paremad tingimused museoloogiliseks tegevuseks. Nii museoloogiliselt kui ka puhkemajanduslikult olid vast kõige olulistemateks eesmärkideks seni kasutuseta kindluse kasemattidesse uute atraktiivsete tegevuste ja uute ekspositsioonide rajamine.

1.2 Viimaste aastate arendus- ja ehitustegevus

Viimase kümnekonna aastaga on paljud Kuressaare kindluse arengukavas püstitatud eesmärgid ellu viidud ja aktiivne restaureerimistegevus jätkub veel 2015. aasta lõpuni. Muuseumitöö aspektist on märkimisväärsimateks saavutusteks olnud uute püsiekspositsioonide avamine nii konvendihoones, Lõunabastioni Püssirohutornis kui ka Põhjabastioni Suurtükitornis. Lisaks osade fondihoidlate remont ja uue suurte esemete fondihoidla rajamine endises keskkütte õlihooldlas ning linnuse peavärava kohale uue noolekoja ehitus.

Kuressaare kindluse puhkemajanduslikus arendamises on silmapaistvamateks saavutusteks vast Läänebastioni keldrites käsitöökodade avamine (Sepikoda, Klaasikoda, Savikoda ja Kivikoda). Lisaks on tänu käimasolevatele restaureerimis-

töödele külastajatele avatud mitmed seni suletud olnud kindluse piirkonnad (Põhjabastioni alumine flank, keskaegse ringmüüri tornid). Need on oluliselt tõstnud külastajate huvi kindluse arhitektuurse keskkonna vastu.

2010. aastal realselt alanud konserveerimis- restaureerimistööd on vaatamata korduvatele bürokraatlikele probleemidele olnud suhteliselt edukad ja püstitatud eesmärgid siiani realselt saavutatavad. Senini on kõige silmatorkavamad tulemused kindluse Põhja- ja Idabastionil ning kirde- ja loodekurtiinil. Järgmise aasta lõpuks peaks vastavalt püstitatud eesmärkidele kogu kindluse välisperimeeter olema konserveeritud ja külastajatele ohutu ning kättesaadav. Siseküljel on samuti kõik avatud müürid konserveeritud ja kõigi kindluse osade reljeef taastatud.

1.3 Saaremaa Muuseumi ruumilise arengu perspektiivid

Kuressaare kindluse territooriumil on Saaremaa Muuseum jõudnud oma võimaliku ruumilise arengu maksimumi lähedale. Kindluse bastionaalne vöönd oma reljeefi ja oblikatoorsete vaadetega ei võimalda uute hoonete püstitamist. Realselt on võimalik paigaldada vaid väiksemamahulisi rajatisi, mis ei varjaks vaateid ja remontida – ajakohastada olemasolevaid (laululava jne), et parandada keskkonna puhkemajanduslikku kvaliteeti. Üheks selliseks rajatiste kompleksiks, mille järgi on suur sotsiaalne nõudlus, ongi väikelaste mänguväljak.

Hoonete siseselt on muuseumil suur vajadus fondihoidlate ja näituste ruumide järele. Ainukesed veel väljaarendamata ruumid on realselt konvendihoone ja suurtükitorni pööningul. Nimetatud ruumid ehitati praegusel kujul 1970/80ndate aastate restaureerimistööde käigus ega sisalda eneses ajaloolisi konstruktsioone.

Foto 1. Vaade mänguväljaku asukohale idast

Foto 2. Vaade läänest

Analüüsitud on ka teisi kohti, kuid paremat ei ole leitud. Bastionide peal oleksid mänguväljaku atraksioonid liialt visuaalset keskkonda häirivad, need oleksid liiga kaugel teistest tegevusaladest, oleksid liialt ilmastiku mõju käes ja tõenäoliselt ka liiga ohtlikud.

Kindluse sisehoovi avatud alad on mõeldud eelkõige suuremate vabaõhuürituste korraldamiseks, mis ei võimalda sinna statsionaarsete rajatiste paigaldamist.

Idabastioni esisel alal on eksponeeritud keskaegse ringmüüri lõik koos kahe torniga, mistõttu sinna mingite lisade paigaldamine on välistatud.

Läänebastioni esine ala on reserveeritud eelkõige kindluse ajaloolise keskkonnaga sobivate tegevuste arendamiseks. Seal paiknevad käsitöökojad ja vibutiir.

Foto 3. Idabastioni esine

Foto 4. Läänebastioni esine

Foto 5. Põhjabastioni flank

3. Eritingimused

1. Mänguväljaku asukohaks on ala, mis jääb muuseumi kontorihoonete, Põhjabastioni väravakäigu ja kirdekurtiini sisemüüri vahele.
2. Mänguväljaku atraktsioonid peaksid olema võimalikult keskkonda sulanduvad, et need ei domineeriks väljakujunenud ajaloolises keskkonnas.
3. Atraktsioonide rajamisel kasutada maksimaalselt naturaalseid, keskkonnas juba kasutatud materjale (puit, kivi, metall). Vältida modernseid ehitusmaterjale (kõikvõimalikud plastid, imiteerivad materjalid).
4. Neonvärvide kasutamine on keelatud. Vältida tuleks ka muid keskkonnas kontrastselt esiletrügivaid värvitoone (erkpunased, -sinised, -kollased vms.).
5. Projekteerida konkreetset sellesse kohta sobituvad, kindluse temaatikaga haakuvad atraktsioonid. Vältida nii palju, kui vähegi võimalik standartsete nn. kataloogitoodete kasutamist.
6. Maksimaalselt kasutada välja kujunenud pinnareljeefi, puid ja muid võimalikke olemasolevaid keskkonna detaile.
7. Projekti saamiseks korraldada arhitektuurikonkurss (ideekonkurss).
8. Konkursi tingimused ja hilisem projekt kooskõlastada Muinsuskaitseameti ja Saaremaa Muuseumiga.
9. Kavandatav mänguväljaku territoorium on vaid osaliselt arheoloogiliselt uuritud. Mulla- ja kaevetööde ajaks tuleb tagada arheoloogiline järelevalve (arheoloogilised uuringud).
10. Mänguväljaku ehitaval ettevõttel ei ole muinsuskaitse tegevusluba nõutav.

Lisa 1. Kindluse territooriumi funktsionaalne tsoneerimine